

אין מעמידן פרק שני עבודה זרה. כה.

מסורת הש"ס

(א) [צס"א: עשרים וארבע,
יכן להלן], (ב) תענית כ.,
(ג) ס"א א"ר אלעזר,
(ד) [בתחלה], (ה) קידושין פ.,
(ו) [ל שמים], (ז) [סומך].
רש"י.]

הגהות הב"ח

(א) גמ' כיוס תמים
לאו מוכלל דמעיקרא לאו
ביום תמים ר' שמואל בר
ר' חמני: (ב) שם דכתיב
ביה ועשית הישר וכו'
דכתיב ביה צימים:
(ג) רש"י ד"ה ספר וכו'
תקבעה הכא ושבתא:
(ד) תוס' ד"ה למשה וכו'
ולמד שחוריה לו בגלגל
חמה:

לעזי רעס"י

הטירי"ל. עורף.
פולפ"א. הבשר שעל עצם
הירך.

מוסף רש"י

אֲתִיָּא אַחַל אַחַל. כְּתִיב
מִתְחַלְחֵל יִשְׂרָאֵל שְׂחֵל חֵל דְּלֵךְ
מִתְחַלְחֵל מִשֶּׁה כְּתִיב חֵל
פִּסְדֵךְ, וְכִי מִשֶּׁה יִשְׂרָאֵל
קִדְמֵה לִּי מִמֶּה מִתְחַלְחֵל
מִדְּבָרֵי בְּדִידֵי, חֵף מִשֶּׁה
כֵּן, שֶׁן דֶּרֶךְ הַכְמוּצִין לִמַּד
מִן הַמְּפֹרֶשׁ בְּרִמָּה,
דְּבִדּוֹר דְּרִמָּה לְחִבְרִי,
וְיִגְרִיעָה שׁוֹה אֶחָת מִן יִגְרִיעָה
זְמִינִת שְׂמִינִת וְלִנְשֵׁה
מְקִיָּה, מִתְחַלְחֵל מִפִּסְדֵךְ
מִפֹּרֶשׁ (תְּחִינִת ב.). עֵבֶר
שְׂחֵל נִשְׂחֵל. מִפִּי שְׂדֵחָן
וְשְׂמִינִת וְחִבְרִי חִתּוֹת
וְהַתְּפִסּוֹת וְלֵךְ מִרָא וְ
מִתְחִיבִירֵי, שְׂחֵל יִשְׂרָאֵל מִשֶּׁה
כְּרִמָּה (דְּשׁוּרִין 9).

רבינו חננאל

[illegible]

ר' שמואל בר נחמני א
מקומות ל"ו שעות. וי"א
הכתיב ולא היה כיום
ה' השליך עליהם אבני
ימיזא ידך בערף אויבך
העליה ר' יוחנן אמר

יָדוּם הַשֶּׁמֶשׁ. זִיהוּשֶׁה כְּחֵיב כְּשֶׁנֶּלְחַם ס
מִחֲמוּנֵי זִמְדֵּרֶשׁ פִּסְקוּקָא דְיוֹשֶׁרְנָה וּפְלִי
זִמְתָּק וִיהוּשֶׁה אֹמֵר שִׁירָה זִשְׁצִילָה דְכִּ
עַל סֵפֶר הַיִּסָּר. שְׁעֵמִיד לִיעֲשׂוֹת לִי

גַּל עֲלָמוֹ שִׁמּוֹת מִיָּתֶה שֶׁל גִּיּוּעָה
מִמּוֹתָן: וְהִכָּא רֵמִיָּא. צְבֻרָאשִׁית
שְׁעֵמֶד יְהוֹשֻׁעַ לָבָא לָנֶם זֶה. יְהוֹשֻׁעַ
מִשְׁבַּע אֲפִרִּים בֶּה דְרַכְתִּיב (בְּמִדְבָּר)
(א) לְמַעַם אֲפִרִּים יְהוֹשֻׁעַ בֶּן נֹון
וְכֹחְתִּיב צְבֻרָאשִׁית וְחֲרֵוּ יִהְיֶה מֶלֶךְ
הַגִּיּוּרִם כִּל הַאֲלֻתּוֹת מִתְּלָמוֹ מִירָאֵתוֹ
מִיָּאִתּוֹ וְרֵעוּ שֶׁל אֲפִרִּים יִהְיֶה מֶלֶךְ
הַגִּיּוּרִם אֲדָם נוֹלָא בְּכָן מִלְחָמָה אִין
נִי אֶסְפִּימִי יוֹדֵעִין בֶּה אֲבָל צִשְׁעָה
שְׁעֵמֶד לֹא חֲמֵה לְיְהוֹשֻׁעַ נִרְאָה לְכָל
עוֹלָם וְיִרְאָה מִפְּנֵי: סִפְרָא מִשְׁבַּע
וְחֲרֵוּ וְסִפְרָא שׁוּפְטִים ל"ג הִכָּא
אֲבָג יְרֵהוּא דִּירָאֵת דְּלֶקְטָן
יִקְרֵהָ (א) הִיא וְצִשְׁעָה הִיא
אֲבָג לֹא רֵמִיָּא צִבִּי: וְנִשְׁמַר

ששמש. יש במשמעה שמי עבדות
ואחת בחצי השמשם והיינו בחצי היום
ואחת סמוך לשקיעתו: דכתיב ולא
אחז לבוא. אלא שההיום תמים
היינו עשרים וארבע שעות דיום
אזינו תמים ושלא אלא עם לילו:
עצמם וארבעה. היה אותו יום
ומעלות השחר עד יציאת הכוכבים
יום תמים אכולהו מילתא קאי האלון
אעמידה: אויל שית. עד חצי
השמש: וקס שית. דכתיב ועמד
שמש: ואויל שית. עד ערב וקס
שית דכתיב ולא אחז לבוא: כולה
מילתא. הילוכו ועמידתו כיום
תמים עשרים וארבע של יום ולילה
שאר ימים: ל' ושית. דיום תמים
דקרא אעמידה לחוד קאי: ארבעים
שמונה. דיום תמים דקרא אשהיה
לשקיעה קאי וקמיתא דלא חצי
היום תמים סתם עמידה שנים

געשר שעות עממדיה שדרכו לעמוד
 לשמוק בליה: אינא דאמרי.
 דהן שיעורי דהן רבנן בתוספתא
 שתיסוף על היום קאמרי להו:
 יי יהושע בן לוי אמר עשרים
 ארבע. הואי התוספתא ויום תמים
 אעממדיה קאי: ור"א אמר ל"ו. הוי
 תוספתא ויום תמים דקרא אעממדיה
 ל"א אף לבוא קאי וקמייא סתמא
 שעות תורת לילה: ור"י שמואל
 רב נחמני. סבר דכיוס תמים
 אעממדיה דולא אף לבוא קאי ומיהו
 מקיש עמידתו דח"י השמים ביצתו
 דליל אף לבוא: נקדימו בן גוריון
 אמר. שהלוי הגמון א אחד
 געשר מעניות כו' בתוספתא דעניות
 סדר מעניות אלו (דף יט:);
 משפ. במלכות סייחון: לא היה
 יום ההוא. במעשה ליהושע כחיי
 זכני צדק. דלא הוי במשה: ויאמר

וללמד בני יהודה קטת. בקינה שכן המושך בקטת נותן ידיו כנגד עיניו וזאתה שלרביה לימוד רב ומלך. ששם יהודה יעלה אלמח קתם מלך ופייהו נקט לה: והעליה מה שעני העם של זומת הגיד הממוע צין וסוק של שלמים בשעת תנפיה וזהו ידעיהו לכן דבמה קטנה הוה וקיזופי. כף היך הקוצב עס הקוליה

עלה כמנהגו ר' ויעמד השמש בחצי השמי
כמנהגו הכל מ"ח שעות. איכא דמנינ' לה
יא לפניו ואחריו לשמע ה' בקול איש וגו'.
דורות מן השמים וגו'. ויאמר ללמד בני
אדון היא מלחמה שהיא צריכה יד כנגד בני
ואליה. ר' אבנור אמר שום וזוהר. ר' שמו

וַיִּדְוֹם הַשֶּׁמֶשׁ וַיִּרַח עֶמֶד עַד יָקוֹם גִּי
 אֵיבָיו הֲלֹא הָיָא כְּתוּבָה עַל סֵפֶר הַיֶּשֶׁר מֵאִי
 סֵפֶר הַיֶּשֶׁר א"ר חֵיִיא בֶר אָבָא א"ר יוֹחָנָן זֶה
 סֵפֶר אֲבֵרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב שֶׁנֶּקְרָאוּ יִשְׂרָאֵל
 שֵׁנָא² תְּמוֹת נַפְשֵׁי מוֹת יִשְׂרָאֵל וְהִיא רִמְזָא
 וְזָרְעוּ יִהְיֶה מֵלֵךְ הַגּוֹיִם [אֵימָתִי יִהְיֶה מֵלֵךְ
 הַגּוֹיִם] בִּשְׁעָה שֶׁעֲמִידָה לּוֹ חֵמָה לִיהוֹשֻׁעַ
 וַיַּעֲמֵד הַשֶּׁמֶשׁ בַּחֲצִי הַשָּׁמַיִם וְלֹא אֵין
 לָבוֹא כּוּס תְּמִים וְכִמָּה א"ר יוֹשֻׁעַ בֶּן לֹוי
 עֹשִׂרִים וָאַרְבַּעַה [שְׁעִי] אוֹיֵל שֵׁית וְקָם שֵׁית
 אוֹיֵל שֵׁית וְקָם שֵׁית כּוֹלָה מִלְתָּא כּוּס תְּמִים
 ר' אֶלְעָזָר אָמַר שְׁלֹשִׁים וְשֵׁית אוֹיֵל שֵׁית
 וְקָם תְּרִיסָר אוֹיֵל שֵׁית וְקָם תְּרִיסָר עֲמִידָתוֹ

כיום תמים רבי שמואל בר נחמני אמר א"ר תריסר איל שית וקם עשרים וארבעה⁶ [שנ] מכלל דמעיקרא לאו כיום תמים [הוה] א"ר לוי אמר עשרים וארבעה איל שית וקם תרים כיום תמים ר"א אמר שלשים ושש איל ש עשרים וארבעה ולא אין לבוא כיום תמים ארבעים ושמונה איל שית וקם עשרים ואר עמידתו לביאתו מה ביאתו כיום תמים א כשם שעמדה לו חמה ליהושע כך עמדה לו יהושע קראי נקדימון בן גוריון גמרא למשה מ אהל תת פחדך וכתוב התם ביהושע אהל ג תת כתיב הכא אהל תת פחדך וכתוב ביהו ר' שמואל בר נחמני אמר מגופיה דקרא שמעך ורגזו וחלו מפניך אימתי רגזו וח חמה למשה מיתבי⁷ ולא היה כיום ההוא שעות הוא דלא הוו נפיש כולי האי ואיב דכתיב⁸ ויהי בנוסם מפני בני ישראל הם עליהם אבנים גדולות מן השמים עד עז בני יהודה קשת הנה כתובה על ספר היש בר אבא א"ר יוחנן זה ספר אברהם יצחק בכה תמות נפשי מות ישרים ותהי אחריתי אתה יודוך אחיך ירך בעורף אויבך ואיזו עורף הוי אומר זו קשת ר"א אומר זה ספר הישר דכתיב⁹ ^(ג) ועשית הישר והטוב בע ואיזו היא מלחמה שצריכה שתי ידים הוי נחמני אמר זה ספר שופטים ואמאי קרו ליה אין מלך בישראל איש הישר בעיניו יעשה ו בני ישראל ללמדם מלחמה ואיזו היא מלחמ קשת ומגלן דביהודה כתיב דכתיב¹⁵ מי יעלה ל בו ויאמר ה' יהודה יעלה¹⁶ וירם הטבח את מאי והעליה ר' יוחנן אומר שוק ואליה מאי ורבי אלעזר אומר שוק וחזה מאי והעליה דמ בעי אנופי ומנפי ליה ורבי שמואל בר נחמני שופי עילוייה דשוק קאי: לא תתייחד אשה עם כוונה גבי ישראל מי שרי^(ד) והתנן¹⁷ לא יח

דוד על שאול כתיב: הלא היא רכובה. דבני יהודה
היינו מול העורף הטרייל בלע"ז: דכתיב. במשנה
דא ביהודה כתיב: דכתיב. ברישא דסיפרא מי יעלה
דסיפרא אל יהודה קיימי? וירם העצב את השוק ואם
דמסמכא שוק לאליה. השוק סמוך¹ לאליה העלייה
ת לארכובים ואיברים התחתונים סומכין את העליונים:
סעודתא אע"פ דזבח הוה דכתיב (שמואל א ט) כי הול
לן בפרק בתרא דזבחים (דף קט:); חזה ושוק בזמנה
זין פולס"א: לא יסייחד איש אחד עם שתי נשים. שהנשים

ב יד ורד' ויעמד במעבר כ"ד שעות שנאמר ולא אץ לבוא אלא על פתאום היא עומדת בדרך הזאת. תנא כשם ששמדל' חלה ליהושע בן חנני' אכע"ז עמיה האוי' מרדו שעות נמשין חלה הא' לא הוה. ה' קשת תנה היא כתובה על ספר הישר. מאי על ספר הישר. א הוי אומר ו' קשת ר' אלעזר אמר ו' ספר משנה תורה ה' ורס' ב' בתמיני אמר שון ושופ' ור' וועליה' דשופ' עליו שון קאי: ורס' ב' בתמיני אמר שון ושופ' ור' וועליה' דשופ' עליו שון קאי:

למשה ליהושע ואֶלְקִיָּמוֹן. הָא
לָא קַחְסִיב נְמִי יַעֲקֹב
יְהִי שֶׁס לֹא הָיוּ רַק תַּשְׁלוּמִין כְּדֹאמְרִי
(חולין 97 ע"ב): שְׁמֵשׁ שִׁשְׁקָה עֲצֻבּוֹ
וְרַחֵם עֲצֻבּוֹ וּמֵהָאֵי טַעמָא נְמִי
לָא חֲסִיב חֻקִּיָּה שֶׁלֹּא הָיוּ רַק
תַּשְׁלוּמִין לְיוֹם שֶׁנִּתְקַדְּשׁ צִמִּי אֲחוֹ
הַיְרֵאֲרִי אֲלַחֲנִן אֹמֵר דֵּהָא מַעֲשֵׂה
דְּחֻקִּיָּה לֹא הִיָּה אֵלָּא אֹתָהּ עֲבַלְמָא
מִסְּהִי לֹא עֲמִיד הַשְּׁמַשׁ כְּלָל בְּתַקּוּם
דְּבֵרָה אֵלָּא שֶׁהָלַךְ לְאֲחוּרֵי דְּבִצְרַאשִׁית
יְהִי אֵיכָא נְמִי לְמִ"ד וְיֵשׁ ה' לְקִין
אֹתָהּ מַלְמֵד (י') שֶׁהַעֲמִיד לוֹ בְּגִלְגָּל חָמָּה:
לֹא

עִים וּשְׁמוֹנָה אֲזִיל שִׁית וְקָם
 בֵּן וְלֹא אֵין לְבֹא כִּיּוֹם תָּמִים
 תּוֹסַפְתָּא פְּלִיגִי ר' יְהוֹשֻׁעַ בֶּן
 אֲזִיל שִׁית וְקָם תְּרִיסָר עֲמִידָתוֹ
 וְקָם תְּרִיסָר אֲזִיל שִׁית וְקָם
 ר' שְׁמוּאֵל בֶּר נַחֲמָנִי אָמַר
 הָאֲזִיל שִׁית וְקָם כ"ד מְקִישׁ
 עֲמִידָתוֹ כִּיּוֹם תָּמִים ^אתְּנָא
 הָאֲזִיל לְמַשָּׁה וּלְנִקְדִּימוֹן בֶּן גּוּרְיִין
^אאֲתִיָּא אַחֵל אַחֵל כְּתִיב הַכֹּא
 דְּרַבִּי יוֹחָנָן אָמַר אֲתִיָּא תַת
^בכִּיּוֹם תַת ה' אֶת הָאֲמֹרִי
 שְׁמַעַת לִיה ^דאֲשֶׁר יִשְׁמַעוּן
 מִפְּנֵי בִשְׁעָה שְׁעֻמְדָּה לֹ

לפניו ואחריו איבער אימא
אימא אבני ברד לא הו
ורד בית חורון וה' השליך
וימותו כתיב ויאמר ללמד
מאי ספר הישר א"ר חייא
עקב שנקראו ישרים דכתיב
מוהו והיבא רמזא ¹⁰ והודה
מלחמה שצריכה יד כנגד
ושנה תורה ואמאי קרו ליה
ה' והיבא רמזא ¹² דיו רב לו
מר זו קשת ר' שמואל בר
הישר דכתיב ¹³ בימים ההם
א רמזא ¹⁴ למען דעת דורות
שצריכה לימוד הוי אומר זו
בתחלה אל הכנעני ¹⁷ להלחם
שוק והעליה וישם לפני שואל
העליה דמסמכא שוק לאליה
ת לה לחזה עילויה דשוק כי
מר שוק ושופי מאי והעליה
מא במאי עסקינן אילמא בחד
ד איש אחד עם שתי נשים
זיו מושכי קשת: יד כנגד עורף.

ועשית הישר והטוב: **חִיבוּ הָיָה**
וְלֹא אֵל הַכְנַעְנִי לְהִלָּחֵם בּוֹ וַיִּאֲמַר
נְעִילִים. מִשּׁוֹם פְּלוּגָתָא דְּהַי אֲמֹרֵרֵי
עֲלֵהָ וּנְסַמְכָה עַל הַשּׁוֹק וְשׁוֹק הוּא
חַיִּים. מִנִּיהַ חוֹבָה עַל הַשּׁוֹק גְּבִי חוֹבָה
רֶכֶךְ (אֵת) הַחוֹבָה לֹא הוּא חוֹבָה וְשׁוֹק
וְלֹא וְאִין חוֹבָה וְשׁוֹק בְּצַמָּה קִטְנָה: קִטְנָה:
מֵן קִלּוֹת וּשְׁמִיחֵן תִּמְרָרִינָה לְעִבְרִיָּה:
אֵלֶּה

יוס תמים כ"ד שעות נמצאת עמידתו בשני
ה לו למשה ולנאקדימון בן גוריון כו'. איני
בצי תימא אבני ברד הוא דלא הוו כדכתוב
בחנן זה ספר בראשית כו'. כדאמין. והיכא
את השוק והעליה וישם לפני שאל. מאי
יחד אשה עמהו מפני שחשודין על העריות

עין משפט
נר מצוה

יג א מיי פכ"ב מהל' חסורי ציאה הל' חסמג לאוין קבו טוש"ע אה"ע סי' כב סעיף ה:

יה אור השלם

1. וידם השמש וירד
העמל עד יום יג אפר
הקדש הדיא כחונה על
ספר הישר ועמד
השמש בחצי השמים
השאל אץ כלוב יג
הושע יג
תקום:
2. מי מנה עפר ישרא
מספר את דבע ישראל
ממות נפשי מות ישראל
ותדו אתרית במהרה כ
כדור:
3. וקאן דעיו וימור
דעתי יג אפר
ידיה לעם וגם הוא יגדל
ואקום אתיו הקטן יגדל
ואקום ותרע יגדל יגדל
התקום:
4. בראשית מח ט
היום דאל תחל תע
תפוד וירחקק על פני
האשם תחל כל השמים
ישמעון שמעק
ארו ורלו מפרק:

5. יאמר יי' אלי דחששני
 היום הזה אתל דחששני
 בעיני כל ישראל אשר
 ידעו כי באשר יהייתי
 עמו משה אתיה עמי
 דחששני 1.1
 6. וכן דבר יי' אל המצרי
 כלפי בני ישראל אשר
 לבצעני ישראל אשר
 לעצמו דום חלח בעצמו
 יי' חששני 1.2
 7. ולא ידה יהי הדוא
 כלפני ואחרי לשמע
 יהודה קול אשר כי יהיה
 גלום לישראל
 דחששני יי' 1.3
 8. ויהי עמו ממני
 ויהי עמו כמבורי כי
 חורו ויחשלי עליהם
 באבנים גדולות מן השמים
 עזקוהו ומתו ויהי
 אשר מתו באבני הקרד
 אשר דרגו בני ישראל
 אחריהם 1.4
 9. ויחששני יי' ויהי
 קשר ללמנו בני
 ישראל אשר נהנו כחבורה
 על ספר נהר

שמואל ב א יח
 10. יהודה אהבה יודוך
 אהבך יך בערע אביך
 שמתחור ב בני אביך
 בראשית מט ח
 11. ונעשת יחוש וטוב
 בעיני י למען יטל לך
 ונקאת ורשת את הארץ
 תהבה ונשבע י
 אלמתיך דברים י ו י
 12. זאת ליהודה ואמר
 שבע י קול יהודה יאמר
 נעמו בתיאודי קיו רב לו
 ועור מצרי תהיה
 דברים לג ז
 13. בימים ההם אין
 מלך בישראל איש
 יהיהר בעיני יעשה
 וספטים יז
 14. קל למען תרדת
 ישראל ללמדם
 ומהמהר רק אשר
 לא ידעם:

שופטים ג ב
15. ויהי אחרי מות
ישישע וישאל בני
ישראל וישאלו
עילה לנו אל הבעני
במחלוקת להחלים
בני יהודה ויהודה
עילה
הנה נתתי את הארץ
שופטים א א-ב
16. ויהם השבט א
השקוק והעילה ושם
לפני שאול ויאמר הנה
האשר שים לפניך אבל
בני למוד שמור לו
לאמר היום קרית
יבוס שאול עם שמואל
ההוא:
שמואל א ט כד